

**UNIVERSITEIT
GENT**

WETENSCHAPSTHEORETISCHE GRONDSLAGEN VAN DE PEDAGOGIEK

Les 1 Inleiding

OPEN LESSEN

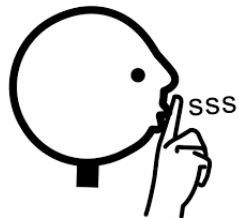
KROKUSVAKANTIE 2024

- Wetenschapstheoretische grondslagen van de pedagogiek
- Prof. Lieselot De Wilde
- Donderdag 15 februari 2024, 13u30 tot Max.16u

Enkele praktische zaken

- Welkom!
- Studiemateriaal:
  - “Inleiding in de pedagogiek. Grondslagen en stromingen” (2016)
    - aanvullende teksten via Ufora
  - Slides op Ufora
- Wat wordt van jou verwacht? Opgegeven hoofdstuk/tekst ter voorbereiding van elke les lezen
- Lessen op donderdag van 13u30 tot max. 16u00, Aud. 1, FPPW
- Examen: schriftelijk examen met open vragen (elk op 5 punten)
  - zie laatste les
- Lessen worden opgenomen, maar enkel ter ondersteuning
- Kom op tijd en

SITUERING

Studiefiche:

- A. Kunnen aangeven waarin wetenschap verschilt van andere vormen van kennis in het algemeen, wat dit betekent voor de sociale wetenschappen en voor de pedagogiek.
- B. De verschillende wijzen waarop aan wetenschappelijke pedagogiek gestalte wordt gegeven kritisch kunnen bespreken.
- C. De aangeboden inhouden in relatie met elkaar kunnen plaatsen en verder hun relevantie voor concreet wetenschappelijk pedagogisch onderzoek kunnen beoordelen.
- D. De plaats (en rechtvaardiging) kunnen aangeven van de wetenschappelijk pedagogische bijdrage aan het maatschappelijk debat en het beroep van deze discipline op een bepaalde methodologie (of op meerdere) en onderzoeksmethoden

WETENSCHAPSTHEORETISCHE GRONDSLAGEN

- ❖ Wijsgerige en historisch pedagogische traditie
- ❖ Algemene inleiding in de wetenschapsfilosofie (p.10)
- ❖ Bouwt verder (gaat eigenlijk vooraf aan) op methodologische opleidingsonderdelen
  - interpretatieve onderzoeksmethoden
  - statistiek en empirische onderzoeksmethoden

INHOUD DEEL I

Les 1 15/02

- Inleiding: over betrouwbare kennis, wijsbegeerte en epistemologie
- Handboek p 10 -18 + p 25 – 34 (als achtergrond)

Les 2 22/02

- Les voorbereiden: over het verband tussen de moderne wijsbegeerte en wetenschappelijk pedagogiek
- Handboek p 59 – 84
- Zelfstandig werk

Les 3 29/02

- Over het verband tussen de moderne wijsbegeerte en wetenschappelijk pedagogiek
- Handboek p 59 - 84

Les 4 07/03

- Over het verband tussen de moderne wijsbegeerte en wetenschappelijk pedagogiek
- Handboek p 59 - 84

Les 5 14/03

- Wetenschapsfilosofie van de sociale wetenschappen
- Handboek p 39 – 57

Les 6 21/03

- Wetenschapsfilosofie van de sociale wetenschappen
- Handboek p 39 – 57

Les 7 28/03

- Opdracht: kunnen sociale wetenschappers de wereld redden? En moeten ze dat wel doen?
- Bekijk de video (zie Ufora) - Individueel of per twee
- Invullen google forms (deadline 02/05)

https://docs.google.com/forms/d/1xfllwrpsk1Wfctn01koqAvLsy_bqCiduX_yFn6DDhY4/edit

INLEIDING:
FILOSOFIE, OF WIJSBEGEERTE?

*Things I
Know to
be True*

DURF DENK
UNIVERSITEIT
ONAFHANKELIJK
ONDERZOEKEN, WERKEN AAN DE UGENT.

REDO VAN DE
WETENSCHAPPELIJKE
STUDEREN,

WAT IS FILOSOFIE?

Geen wetenschap

- gaat over vragen waarvoor we (nog) geen **oplossingsmethode** hebben
  - wetenschappen: vraag – onderzoeksmethode – betrouwbare kennis
- = enige consensus over de antwoorden
bv.: student farmacie test de werking van een nieuwe pil door een dubbel blind placebo gerandomiseerde proef
- centrale vragen die eigen zijn aan mens-zijn

Mediterende filosoof. Rembrandt, 1632.

WAT IS FILOSOFIE?

Filosofische vraagstukken hebben vaak geen methode

bv.: is euthanasie voor mensen met dementie toelaatbaar? Wat is de zin in het leven?

- zo *redelijk mogelijk* op zoek gaan naar een antwoord
  - antwoord dat niet gebaseerd is op dwang, omdat anderen het denken, traditie, intuïtie, waarschijnlijkheid, dogma, autoriteit,...
  - argumenten wikken en wegen
  - veel filosofische vragen worden wetenschappelijke vraagstukken
- Filosofie begint met verwondering, met twijfel

WAT IS FILOSOFIE?

- Ultieme vragen staan centraal
  - cf. vragen van kinderen
- Voorgaande of oude ideeën blijven relevant
- Westerse traditie
- Historisch, met de nadruk op de zoektocht naar betrouwbare kennis
  - waarheid is iets anders dan betrouwbare kennis

Schrijf op:
Wat weet je zeker?
Hoe weet je dat?

THEY DON'T KNOW THAT WE KNOW THEY KNOW?

De epistemologische kwestie

~ leer van de kennis

Zoektocht naar de fundamenteën
en grenzen van het weten

- Hoe weten we dat we iets weten?
- Hoe weten we zeker dat iets waar is?

<https://www.youtube.com/watch?v=FKcSjPRapw4>

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

De epistemologische vraag: wat is echt, wat is waar?

~ funderingsproblematiek

– Ter Illustratie: Freire's Pedagogy of the Oppressed

Is de wereld er als er geen mensen zijn om haar te benoemen?

*“There is no true word that is not at the same time praxis. Thus, to speak a true word, is to transform the world. To exist, humanly, is to **name the World**, to change it. Once named, the world in its turn reappears to the namers as a problem and requires of them new naming. Men are not built in silence, but in word, in work, in action-reflection”*

(Freire, p. 75-76).

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

Te vertrouwen & waar

Dit opleidingsonderdeel zoekt antwoordEN op vragen zoals:

- Wat is kennis? Wat is waarheid? Wat is weten?

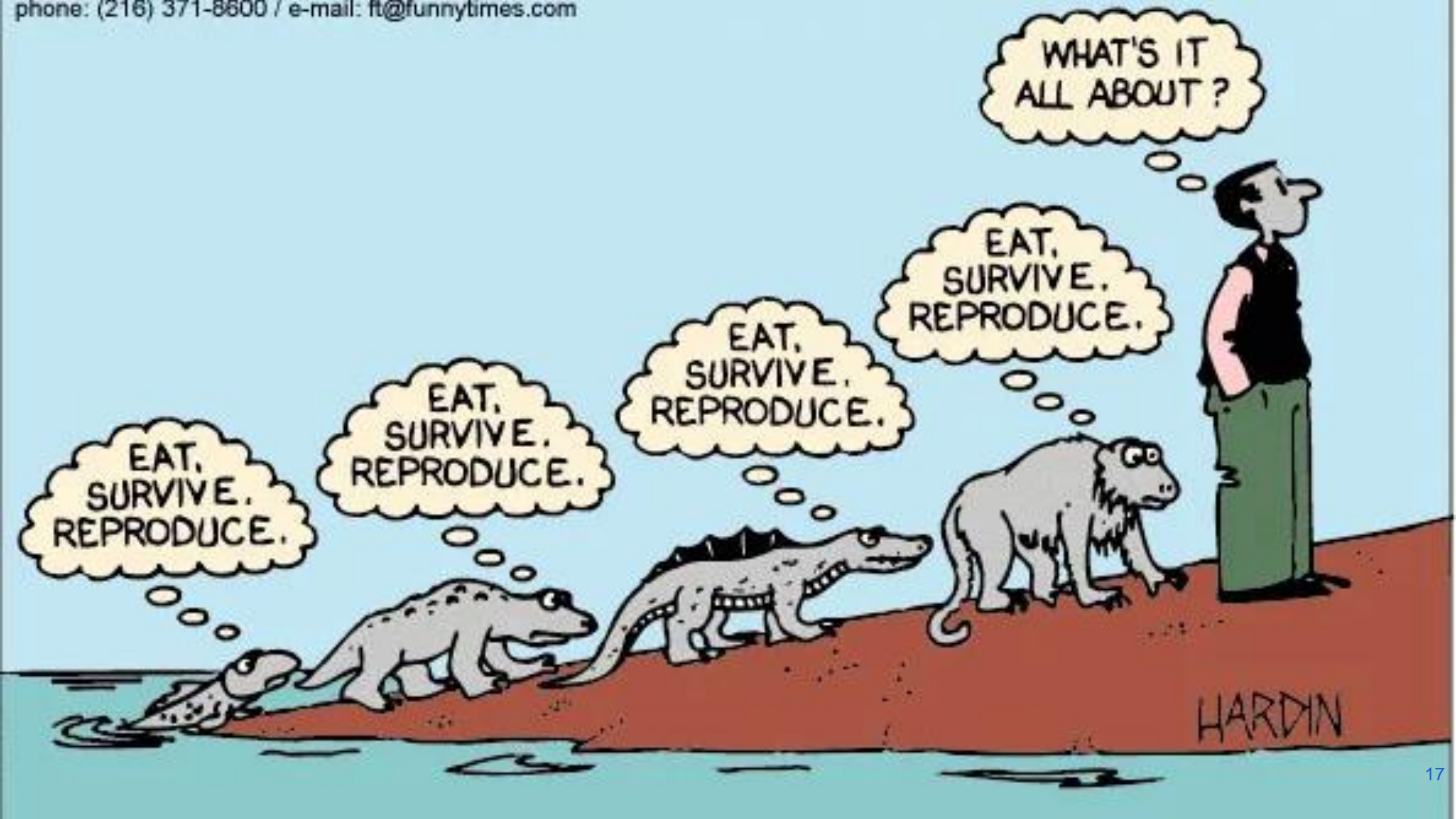
A. Wat is wetenschap? B. Wat zijn sociale ws? C. Wat is wijsg. ped.?

- Verschillende soorten ws
- Verschillende invullingen in tijd
- Verschillende mensopvattingen
~ maatschappelijke debat

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

- Hoe komen we aan kennis? Wat is waarheid, wat is weten?
- Filosofie wordt gedurende de 16de en 17de eeuw voornamelijk **epistemologie**
  - = een zoektocht naar de fundamenteën en grenzen van het weten
- Prioriteit van de filosofie worden kennistheoretische vragen
- Naar een 'open' wereldbeeld
- Bv.: Blaise Pascal 17de eeuw, Franse wis- en natuurkundige, theoloog
  - plaats van de mens in het universum?

HARDIN

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

- Onvrede met mythische of dogmatische aanpak
    - vragen die niet langer enkel door religie beantwoordt worden
    - geen goede basis om 'zekerheden' te claimen
    - Vanzelfsprekendheid in vraag stellen
  - Eis tot betrouwbaarheid
  - Vraag naar kwaliteit van argumentatie
- Streven naar rationaliteit
- kennis = gradaties van betrouwbaarheid

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

Drang en zoektocht naar **kennis**

- ❖ hoe 'kennis' definiëren?
- ❖ 'iets' weten
- ❖ kennis verbindt je met feiten
- ❖ gerelateerd aan 'waarheid'
- ❖ weten vs. geloven
- ❖ waar vs. onwaar
- ❖ gebaseerd op...?

➔ Wetenschap is de enige bron van betrouwbare kennis ←

❖ https://www.youtube.com/watch?v=r_Y3utleTPg

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

- ❖ Plato - nadenken
- ❖ Aristoteles – observeren
- ❖ Bacon – observeren, experimenteren & voorzichtig concluderen
- ❖ Hume – observeren, experimenteren & voorzichtig concluderen
  - ❖ zoektocht naar causaliteit, denken de oorzakelijke relaties erbij
  - ❖ wetenschap blijft een gok → hypothese
- ❖ Quine - observeren, experimenteren & voorzichtig concluderen
  - ❖ wetenschap = web van overtuigingen →

overlevingsinstrument

➔ Wetenschap is de enige bron van betrouwbare kennis ←

https://www.youtube.com/watch?v=MFEExQm1t2d8&list=PL0nCKHcl08I_f7fs3Bti1WGo89OpJtHUY

DE EPISTEMOLOGISCHE VRAAG

→ Interesse in het ontstaan, zekerheid & reikwijdte van de menselijke kennis

Om deze omwenteling in het wetenschappelijk denken te begrijpen, worden drie centrale filosofische stromingen van naderbij besproken

- (a) Decartes & het rationalisme
- (b) Locke & het empirisme
- (c) Kant & het idealisme

VOLGENDE LES